

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
Кафедра політології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

” *вересня* 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЄС в системі міжнародних відносин ХХІ ст.

Рівень вищої освіти: *другий (магістерський)*

Галузь знань: *05 – Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність: *052 – Політологія*

Освітньо-професійна програма: *Політологія*

Робоча програма навчальної дисципліни «ЄС в системі міжнародних відносин XXI ст.». – Одеса: ОНУ, 2022. – 20 с.

Розробники: Кадук Наталя Іванівна – доцент кафедри політології, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
 Протокол № 1 від "29" 08 2022 р.
 Завідувач кафедри _____ (Василь ПОПКОВ)
 (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП Політологія
 _____ (Василь ПОПКОВ)
 _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин, політології та соціології
 Протокол № 1 від "30" 08 2022 р.
 Голова НМК _____ (Олег ХОРОШИЛОВ)
 (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології
 Протокол № 1 від "28" серпня 2023 р.
 Завідувач кафедри _____ (В. Попков)
 (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
 Протокол № ____ від "____" _____ 20__ р.
 Завідувач кафедри _____ (_____)
 (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 змстових модулів – 3	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>052 Політологія</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: <u>Другий (магістерський)</u>	Дисципліна вільного вибору	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		3-й	3-й
		<i>Лекції</i>	
		26 год.	14 год.
		<i>Практичні</i>	
		24 год.	-
		<i>Самостійна робота</i>	
100 год.	136 год.		
Форма підсумкового контролю: залік			

Робоча програма розроблена відповідно до освітньої програми підготовки **магістра** спеціальності **052 Політологія**.

Предметом вивчення дисципліни «ЄС в системі міжнародних відносин ХХІ ст.» є Європейський Союз як актор міжнародних відносин у ХХІ ст., а також особливості формування та функціонування спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

Навчальна дисципліна «ЄС в системі міжнародних відносин ХХІ ст.» базується на знаннях з таких дисциплін, як «Політична глобалістика» «Світ-системні трансформації у ХХІ ст.» та є основою для вивчення дисциплін «Теорії та стратегії європейської інтеграції» та «ЄС та його політичні інститути».

Робоча програма навчальної дисципліни є логічно завершеною, самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення підсумкового контролю у формі заліку.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «ЄС в системі міжнародних відносин ХХІ ст.» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань

про роль і місце ЄС в системі міжнародних відносин ХХІ ст., а також розвиток умінь та практичних навичок аналізу інтеграційних процесів в Європі в контексті формування багатополярного світу.

Завдання курсу:

- вироблення цілісного теоретичного бачення Європейського Союзу як актора міжнародних відносин у ХХІ ст.;
- формування у здобувачів вищої освіти системних знань про особливості формування та функціонування спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС;
- ознайомлення з особливостями відносин ЄС з різними державами та міжнародними організаціями на сучасному етапі розвитку;
- формування вмінь і навичок аналізу ролі та місця Європейського Союзу в умовах формування багатополірного світу.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

<i>Інтегральна компетентність (ІК):</i>	
ІК	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми дослідницького та/або інноваційного характеру у політичній сфері, що характеризуються невизначеністю умов і вимог, із застосуванням фахових досліджень та/або здійснення інновацій.
<i>Загальні компетентності (ЗК):</i>	
ЗК01	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК02	Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
ЗК04	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК05	Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
ЗК06	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК07	Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
ЗК08	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
<i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК):</i>	
СК05	Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.
СК06	Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
СК09	Здатність брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.

Очікувані результати навчання.

ПР 01	Застосовувати для розв'язування складних задач політології розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи
--------------	---

	розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації, особливостей реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту.
ПР 02	Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання з політології, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.
ПР 03	Вільно спілкуватись усно і письмово українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері політології.
ПР 06	Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
ПР 08	Розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері політології та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням методологічних, економічних, соціальних, правових та етичних аспектів.
ПР10	Брати продуктивну участь у науковому співробітництві як на національному, так і міжнародному рівнях.

За результатами опанування навчальної дисципліни студент повинен:

- *знати* логіку розвитку інтеграційних процесів в Європі;
- мати цілісне теоретичне бачення Європейського Союзу як актора міжнародних відносин у ХХІ ст.;
- *знати* особливості формування та функціонування спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС, її інституційно-правове забезпечення;
- *знати* особливості відносин ЄС з різними державами та міжнародними організаціями на сучасному етапі розвитку;
- *вміти* самостійно аналізувати роль та місце Європейського Союзу в умовах формування багатополірного світу;
- *вміти* використовувати здобуті знання для вирішення професійних завдань на практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 50 аудиторних годин та 100 годин самостійної роботи, що становить 5 кредити ЄКТС.

3.Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Європейський Союз як учасник міжнародних відносин

Тема 1. Загальна характеристика сучасної системи міжнародних відносин.

Основні риси сучасної системи міжнародних відносин (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): глобалізація, інтернаціоналізація, зростання ролі міжнародних організацій і недержавних акторів, зниження ролі військової сили, збільшення рівня керованості міжнародними процесами тощо. Формування багатопольярного світу.

Політико-правовий режим сучасних міжнародних відносин. Принципи як фундаментальні норми міжнародного права. Статут Організації Об'єднаних Націй. Глобальні загрози людству та пошуки шляхів протистояння їм. Основні загрози людству: екологічні, демографічні проблеми; загроза голоду, хвороб, деградації оточуючого середовища і соціуму. Теорії протистояння загрозам, поняття і сутність превентивної дипломатії. Проблеми забезпечення міжнародної безпеки і можливості їх вирішення, перспективи розвитку співробітництва у світовому співтоваристві.

Глобалізація як провідна тенденція розвитку світового співтовариства. Трансформація функцій держави під впливом глобалізації. Основні протиріччя процесу глобалізації як виклик сучасній державі. Вплив процесів глобалізації на ЄС.

Тема 2. Європейський Союз як світовий гравець на міжнародній арені.

Політичний складова становлення ЄС як світового гравця на міжнародній арені в умовах формування багатопольярного світу. Місце Європейського Союзу в міжнародних економічних відносинах. Соціокультурний аспект євроінтеграційних процесів. Роль Європейського Союзу у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки. Інтереси ЄС як світового гравця в інших регіонах світу. Особливості взаємовідносин між ЄС та іншими країнами світу в умовах сьогодення. Сучасна стратегія розширення ЄС.

Тема 3. Спільна зовнішня політика та політика безпеки ЄС.

Витоки та еволюція спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС. Інституційно-правове забезпечення спільної зовнішньої політики та політики безпеки в ЄС. Процес прийняття рішень у зовнішній політиці ЄС. Інструменти Євросоюзу для впливу у світі. Позиції країн-членів ЄС щодо спільної зовнішньої політики. Еволюція пріоритетів у сфері безпеки в Євросоюзі: Європейська стратегія «Безпечна Європа у кращому світі» 2003 р. та Глобальна стратегія ЄС «Спільне бачення, єдиний підхід: сильна Європа» 2016 р. Геополітичний контекст європейської безпеки.

Тема 4. Поточна стратегія розширення ЄС

Загальна характеристика поточної стратегії розширення ЄС. Процедура вступу до ЄС. Копенгагенські критерії як вимогу для вступу до ЄС. Характеристика країн-кандидатів на вступ до ЄС. Проблеми та перспективи розширення ЄС.

Тема 5. Європейська політика сусідства: «південний» та «східний» виміри.

Передумови, сутність та особливості Європейської політики сусідства. Роль країн Європейської політики сусідства у забезпеченні безпеки та стабільності на нових кордонах ЄС. «Союз для Середземномор'я» як складова ЄПС. Політичні та економічні інтереси ЄС в Середземноморському регіоні. «

Східне партнерство» як новий напрям розвитку Європейської політики сусідства. Особливості взаємовідносин між ЄС та країнами «Східного партнерства». Елементи «Східного партнерства»: Угоди про асоціацію, договори вільної торгівлі, безвізовий режим, структура багатосторонньої співпраці та збільшення фінансової допомоги. Основні результати та перспективні напрями розвитку Європейської політики сусідства та Східного партнерства.

Тема 6. Відносини ЄС з міжнародними організаціями

Особливості відносин ЄС з міжнародними організаціями. Відносини Європейського Союзу з ООН. ЄС в якості спостерігача при ООН. Взаємодія ЄС та ООН у вирішенні міжнародних проблем. Відносини ЄС і Світовою організацією торгівлі. Відносини ЄС і МВФ. Взаємодія ЄС з європейськими регіональними організаціями: НАТО, ОБСЄ, Радою Європи. Співробітництво ЄС та НАТО у сфері забезпечення міжнародної та європейської безпеки.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Відносини ЄС з іншими країнами

Тема 7. Взаємовідносини ЄС з Великою Британією та іншими країнами Європи

Організаційно-правові засади відносини ЄС з Великою Британією після її виходу з цієї організації. Інтереси Великої Британії та ЄС в умовах формування багатопольярного світу та загострення загроз міжнародній та європейській безпеці. Економічний вимір співпраці ЄС та Великої Британії. Відносини ЄС з країнами Європейської асоціації вільної торгівлі.

Тема 8. Взаємовідносини ЄС-США

Еволюція взаємин ЄС та США в системі міжнародних відносин. Співробітництво ЄС та США в політичній та безпековій сферах. Співвідношення військово-політичної інтеграції в ЄС та євроатлантичних структур безпеки. Спільне та відмінне у позиціях ЄС та США щодо питань міжнародної політики. Торговельно-економічне співробітництво ЄС та США. Процес прийняття рішень в системі трансатлантичних відносин.

Переговорний процес та перспективи підписання Угоди про трансатлантичне партнерство з торгівлі та інвестицій між ЄС та США.

Тема 9. Взаємовідносини ЄС-Китай

Формування багатопольярного світу та його вплив на інтереси ЄС та Китаю. Організаційно – правові засади становлення взаємовідносин між Європейським Союзом та Китайською Народною Республікою. Взаємодія ЄС та Китаю в політичному та безпековому вимірі. Торговельно-економічні відносини між ЄС та Китаєм: проблеми та перспективи.

Тема 10. Відносини ЄС з країнами Південно-Східної Азії.

Інтереси Європейського Союзу у регіоні Південно-Східної Азії. Взаємовідносини ЄС-Японія. Взаємовідносини ЄС-Індія. Взаємовідносини Європейського Союзу з країнами Південно-Східної Азії.

Тема 11. Відносини ЄС з країнами Африки, Тихоокеанського та Карибського регіону (АТК)

Відносини ЄС-Африканський Союз. ЄС і держави Азійсько-Тихоокеанського регіону. Цілі та завдання політики ЄС у відношенні держав АТР. Проблеми економічного суперництва. Політичний діалог.

Тема 12. Відносини ЄС з країнами Латинської Америки

Організаційно – правові засади становлення взаємовідносин між Європейським Союзом та країнами Латинської Америки. Відносини ЄС з Бразилією, Аргентиною, Чилі. Відносини ЄС - МЕРКОСУР.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	п/с	ср		л	п/с	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Європейський Союз як учасник міжнародних відносин								
Тема 1. Загальна характеристика сучасної системи міжнародних відносин.	12	2	2	8	12	2	-	11
Тема 2. Європейський Союз як світовий гравець на міжнародній арені.	12	2	2	8	12	1	-	11
Тема 3. Спільна зовнішня	12	2	2	8	12	1	-	11

політика та політика безпеки ЄС.								
Тема 4. Поточна стратегія розширення ЄС	12	2	2	8	12	1	-	11
Тема 5. Європейська політика сусідства: «південний» та «східний» виміри.	12	2	2	8	12	1	-	11
Тема 6. Відносини ЄС з міжнародними організаціями	15	4	2	9	15	2	-	12
Разом за змістовним модулем 1	75	14	12	49	75	8	-	67
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Відносини ЄС з іншими країнами								
Тема 7. Взаємовідносини ЄС з Великою Британією та іншими країнами Європи	12	2	2	8	12	1	-	11
Тема 8. Взаємовідносини ЄС-США	13	2	2	9	13	1	-	12
Тема 9. Взаємовідносини ЄС-Китай	12	2	2	8	12	1	-	11
Тема 10. Відносини ЄС з країнами Південно-Східної Азії	13	2	2	9	13	1	-	12
Тема 11. Відносини ЄС з країнами Африки, Тихоокеанського та Карибського регіону (АТК)	12	2	2	8	12	1	-	11
Тема 12. Відносини ЄС з країни Латинської Америки	13	2	2	9	13	1	-	12
Разом за змістовним модулем 2	75	12	12	51	75	6	-	69
Усього годин	150	26	24	100	150	14	-	136

5. Теми семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин

1.	Практичне заняття 1. Загальна характеристика сучасної системи міжнародних відносин.	2
2.	Практичне заняття 2. Європейський Союз як світовий гравець на міжнародній арені.	2
3.	Практичне заняття 3. Спільна зовнішня політика та політика безпеки ЄС.	2
4.	Практичне заняття 4. Поточна стратегія розширення ЄС	2
5.	Практичне заняття 5. Європейська політика сусідства: «південний» та «східний» виміри.	2
6.	Практичне заняття 6. Відносини ЄС з міжнародними організаціями	2
7.	Практичне заняття 7. Взаємовідносини ЄС з Великою Британією та іншими країнами Європи	2
8.	Практичне заняття 8. Взаємовідносини ЄС-США	2
9.	Практичне заняття 9. Взаємовідносини ЄС-Китай	2
10.	Практичне заняття 10. Відносини ЄС з країнами Південно-Східної Азії	2
11.	Практичне заняття 11. Відносини ЄС з країнами Африки, Тихоокеанського та Карибського регіону (АТК)	2
12.	Практичне заняття 12. Відносини ЄС з країни Латинської Америки	2
	Разом	24

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Види завдань	Кількість годин
1	Тема 1. Загальна характеристика сучасної системи міжнародних відносин.	Опрацювання додаткової літератури. Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	8
2	Тема 2. Європейський Союз як світовий гравець на міжнародній арені.	Опрацювання додаткової літератури. Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	8
3	Тема 3. Спільна зовнішня політика та політика безпеки ЄС.	Опрацювання додаткової літератури. Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи.	8

		Підготовка індивідуальних завдань	
4	Тема 4. Поточна стратегія розширення ЄС	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	8
5	Тема 5. Європейська політика сусідства: «південний» та «східний» виміри.	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	8
6	Тема 6. Відносини ЄС з міжнародними організаціями	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	9
7	Тема 7. Взаємовідносини ЄС з Великою Британією та іншими країнами Європи	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	8
8	Тема 8. Взаємовідносини ЄС-США	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	9
9	Тема 9. Взаємовідносини ЄС-Китай	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	8
10	Тема 10. Відносини ЄС з країнами Південно-Східної Азії	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	9
11	Тема 11. Відносини ЄС з країнами Африки, Тихоокеанського та Карибського регіону (АТК)	Опрацювання додаткової літератури Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	8
12	Тема 12.	Опрацювання додаткової літератури	9

	Відносини ЄС з країни Латинської Америки	Складення конспекту. Підготовка до практичного заняття. Підготовка за переліком питань для самостійної роботи. Підготовка індивідуальних завдань	
	Разом		100

Індивідуальні навчально-дослідні завдання

Індивідуальні завдання студенти виконують у формі підготовки доповідей, рефератів або мультимедійних презентацій на тему: **«Шляхи вдосконалення спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС»**.

9. Методи навчання

Методи навчання, які використовуються, спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти з метою ефективного розв'язання навчально-виховних завдань, а саме:

- *словесні*: лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії), розповідь, пояснення, бесіда, аналіз ситуацій, опитування;
- *наочні*: використання мультимедійних презентацій, мап, схем; презентація студентами результатів власних досліджень;
- *практичні*: практичні заняття, ділові та рольові ігри; різнотипні індивідуальні та групові завдання, робота в малих групах, індивідуальна дослідницька робота під час виконання творчого завдання, виконання тестових завдань, підготовка рефератів та доповідей, самостійна робота з першоджерелами, міжнародними документами та науковою літературою.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Поточний та періодичний контроль знань студентів здійснюється на практичних заняттях, консультаціях та частково на лекціях і має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з певних розділів (тем) навчальної програми, а також їх готовність до виконання конкретних завдань.

Завдання поточного та періодичного контролю зводяться до того, щоб: виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається; визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення; виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи, встановивши причини, які перешкоджають їх роботі; виявити рівень опанування навичок самостійної роботи і намітити шляхи і засоби їх розвитку; стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Методами контролю є:

- Контроль ведення конспекту лекцій та оцінювання роботи студентів під час лекцій;

- Контроль підготовки та оцінювання активності студентів під час практичного заняття;
- Контроль виконання самостійної роботи;
- Контроль виконання ІНДЗ;
- Тестовий поточний контроль.

Підсумковий контроль. Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни здійснюється за накопичувальною системою оцінювання у формі заліку. Загальну кількість балів (100 бальна система) студент отримує шляхом складання балів за окремі види навчальних завдань.

Критерії та методи оцінювання

Методи	Критерії оцінювання	Бали
Робота під час практичних занять, над аналітичними завданнями, індивідуальними або груповими завданнями тощо.	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання фахової літератури; здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку.	7
Робота індивідуальними навчально-дослідними завданнями	виставляється здобувачу вищої освіти коли зміст відповідає темі і розкриває її повною мірою, структура роботи та її оформлення відповідають встановленим вимогам; під час презентації, чітко та стисло викладено основні результати дослідження, використано ілюстративний матеріал, надано повні та обґрунтовані відповіді на питання.	16
Тестування до окремих тем	виставляється здобувачу вищої освіти за одне тестове питання у випадку правильної відповіді. За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу	0,5

11. Питання для підсумкового контролю

1. Основні риси сучасної системи міжнародних відносин.
2. Політичний складово становлення ЄС як світового гравця на міжнародній арені в умовах формування багатопольярного світу.
3. Роль Європейського Союзу у забезпеченні міжнародної та європейської безпеки.
4. Витоки та еволюція спільної зовнішньої політики та політики безпеки ЄС.

5. Інституційно-правове забезпечення спільної зовнішньої політики та політики безпеки в ЄС.
6. Інструменти Євросоюзу для впливу у світі.
7. Загальна характеристика поточної стратегії розширення ЄС.
8. Процедура вступу до ЄС.
9. Характеристика країн-кандидатів на вступ до ЄС.
10. Проблеми та перспективи розширення ЄС.
11. Передумови, сутність та особливості Європейської політики сусідства.
12. Загальна характеристика «Союзу для Середземномор'я».
13. «Східне партнерство» як напрям розвитку Європейської політики сусідства.
14. Відносини Європейського Союзу з ООН.
15. Відносини ЄС і Світовою організацією торгівлі.
16. Взаємодія ЄС з Радою Європи.
17. Співробітництво ЄС та НАТО у сфері забезпечення міжнародної та європейської безпеки.
18. Організаційно-правові засади відносини ЄС з Великою Британією після її виходу з цієї організації.
19. Економічний вимір співпраці ЄС та Великої Британії.
20. Відносини ЄС з країнами Європейської асоціації вільної торгівлі.
21. Еволюція взаємин ЄС та США в системі міжнародних відносин.
22. Співробітництво ЄС та США в політичній та безпековій сферах.
23. Торговельно-економічне співробітництво ЄС та США.
24. Організаційно – правові засади становлення взаємовідносин між Європейським Союзом та Китайською Народною Республікою.
25. Торговельно-економічні відносини між ЄС та Китаєм: проблеми та перспективи.
26. Інтереси Європейського Союзу у регіоні Південно-Східної Азії. Взаємовідносини ЄС-Японія.
27. Взаємовідносини ЄС-Індія.
28. Відносини ЄС-Африканський Союз.
29. Цілі та завдання політики ЄС у відношенні держав АТР.
30. Організаційно – правові засади становлення взаємовідносин між Європейським Союзом та країнами Латинської Америки.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та періодичний контроль												Сума балів	
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2							Індив. самот. завдання
П1	П2	П3	П4	П5	П6	П7	П8	П9	П10	П11	П12	16	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни:

- Робоча програма навчальної дисципліни;
- Силабус;
- Навчально-методичні матеріали для лекцій, конспекти (тексти, схеми) лекцій;
- Мультимедійні презентації;
- Плани практичних занять;
- Методичні вказівки (рекомендації) щодо самостійного вивчення дисципліни;
- Навчально-методичні матеріали для поточного, періодичного і підсумкового контролю.

З вищезазначеними навчально-методичними матеріалами можна ознайомитись у Google Класі за посиланням:

<https://classroom.google.com/c/NjAwMTc1NDI3MjQ4?cjc=sxobzlh>

14. Рекомендована література

Основна література:

1. Веселовський А. І. Відносини США – Європейський Союз: тенденції та варіанти у середньостроковій перспективі. К., 2020. 33 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-03/veselovsky-20_03.pdf
2. Гавінська І.-М. С. Співробітництво Великої Британії та Європейського Союзу після Брекзиту: умови та перспективи *Наукові записки студентів та аспірантів. Серія «Міжнародні відносини»*. 2020. Вип.5. С. 127-133. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8271/>
3. Гірман А.П., Волкова В. А., Ковальчук А.О. Зовнішня політика та міжнародні зв'язки Європейського Союзу *ПОЛІТИКУС*. 2020. Випуск 6. С. 13-16. URL: http://politicus.od.ua/6_2020/4.pdf
4. Глобальні проблеми міжнародних відносин та світової політики: безпековий вимір : підруч. ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. І. В. Алексеєнко / І. В. Алексеєнко, А. І. Курас, А. Х. Маргулов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. 164 с.
5. Грубінко А.В. Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990-2016 рр.): монографія. Тернопіль: Вектор, 2017. 640 с.
6. Грубінко А.В. Європейський Союз після Brexit: продовження історії Моногр./ А.В. Грубінко, А.Ю. Мартинов. Терн.: Осадца Ю.В., 2021. 258 с.
7. Європейський Союз : вчора, сьогодні, завтра : навч. посібник / укл. Ю. Макар, В. Бурдяк, В. Макар, В. Семенко. – Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. – 400 с.
8. Європейський Союз в міжнародних відносинах : навч. посібник / В.В. Копійка, С.О. Маковський, М.А. Миронова; за ред. В.В. Копійки. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2021. – 560 с.
9. Європейський Союз у ХХІ столітті: функціонування та розвиток: монографія / ред.: В.С. Загорський, О. Я. Красівський; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 631 с.
10. Європейський Союз: загальна інформація, організаційна структура, правова система : словник-довідник / уклад. Кононенко Ю. С., Лубко І. М. – Черкаси, 2019. – 290 с.
11. Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 201 с.
12. Перспективи розвитку політики ЄС: глобальні та регіональні виміри: монографія / колектив авторів; за заг. ред. О.І. Брусилівської, І.М. Коваля. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2019. – 200 с.
13. Фоменко С. В. Огляд ролі та інтересів Європейського Союзу як глобального гравця *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 19. С. 119-124.
14. A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy 2016: URL: http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf

Додаткова література:

1. Вахудова М.А. Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму / М. А. Вахудова. – Пер. з англ. Т. Цимбала. – К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2009. – 379 с.
2. Вонсович О.С. Формування підходів країн ЄС щодо СПБО/Стратегічне партнерство в зовнішній політиці США, ЄС та країн латиноамериканського регіону: збірник наукових праць / За заг. ред. канд. іст. наук, доц. С.В. Толстова; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016 – 25 с.
3. Вонсович О.С. Перспективи розвитку відносин НАТО з Європейським Союзом у сфері безпеки /Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів: збірник наукових праць / За заг. ред. канд. іст. наук, доц. С.В. Толстова; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 52 с.
4. Годлюк А.М. Перспективи розвитку відносин НАТО з Європейським Союзом у сфері безпеки /Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів: збірник наукових праць / За заг. ред. канд. іст. наук, доц. С.В. Толстова; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» – К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. – 86 с.
5. Головань О. О. Можливості поглиблення співробітництва США та ЄС і роль України *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. Вип.120 (ч.І). С.162-172 : URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/2356/2091>
6. Довідник з європейської інтеграції / [під ред. О. Б. Чернеги]. - Львів : Магнолія-2006, 2019. - 384 с.
7. Договір про Європейський Союз від 07 лютого 1992 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029
8. Економічні інтереси України на тлі суперечностей у геополітичному трикутнику США– Китай–ЄС Аналітична записка / Тетяна Зосименко. 2021. 25 с. URL: http://prismua.org/wp-content/uploads/2021/09/EU_china_usa.pdf
9. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 7 : Глобалізація та європейська інтеграція / наук.-ред. колегія : І. А. Грицяк (співголова), Ю. П. Сурмін (співголова) та ін. – 764 с.
10. Європейська інтеграція: навчальний посібник / ред. М.І. Макаренко, Л.І. Хомутенко. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 344 с.

11. Желіховський, С. В. Європейський вектор політики Конгресу США у кінці ХХ – на початку ХХІ століття *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2016. № 1/2 (29/30). С. 112–116.
12. Заблоцька Р.О. Трансатлантичне торговельне та інвестиційне партнерство ЄС-США // *Міжнародні відносини. Серія "Економічні науки".* 2016. №8. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/2968/2658
13. Ігнат'єв П.М. Геополітичні та гео економічні інтереси у світовій політиці: Підручник. – Чернівці-Київ: Книги-ХХІ, 2014. – 364 с.
14. Ігнат'єв П.М. Геополітичні та гео економічні інтереси у світовій політиці: Підручник. – Чернівці-Київ: Книги-ХХІ, 2014. – 364 с.
15. Історія міжнародних відносин : підруч. / І. В. Алексєєнко, А. Х. Маргулов , І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с.
16. Каган Р. Про рай і владу: Америка і Європа у новому світовому порядку: Пер. з англ. — Львів, 2004. — 134 с.
17. Карпчук Н. П. Комунікація як інструмент «м'якої сили» Європейського Союзу *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки".* 2017. № 13 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3000/2691
18. Комар Н., Белюх Т., Пилипчук К. BREXIT: виклики для Європейського Союзу *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини.* 2019. Вип. 46. С. 298–313.
19. Кулінич Т. О. Розвиток взаємин країн Латинської Америки та Європейського Союзу в контексті ібероамериканської спільноти націй / *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* 2014. № 118. -Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2291/2012>
20. Лимар М. Ю. Еволюція трансатлантичних відносин на початку ХХІ століття *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер. : Політологія.* 2013. Т. 212. Вип. 200. С. 87-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2013_212_200_19.
21. Максименко І.В. Європейський Союз та врегулювання конфліктів : досвід та уроки для України *Міжнародні відносини. Серія "Політичні науки".* 2016. № 11 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2905/2604
22. Мателешко Ю. Вихід Британії з ЄС: політичні та економічні наслідки для України *Геополітика України: історія і сучасність.* 2017. Вип. 1. – С. 134-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gpuis_2017_1_10
23. Миронова М.А. Східний вимір Європейської політики сусідства: виклики для зовнішньополітичної стратегії ЄС *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки".* 2015. № 8 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2596/2304
24. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / В. А. Манжола, В. Ю. Крушинський, С. П. Галака та ін. – К. : Знання, 2014. – 662 с.

25. Міжнародні системи та глобальний розвиток : підручник / за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. 2-ге вид, перероб. і доповн. – К. :Знання, 2014. – 526 с.
26. Мітрофанова О. О. Стратегічне партнерство зі США провідних європейських акторів. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. №120. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2348/2084>
27. Мудрицька К. О. Спільна політика безпеки і оборони: французьке бачення *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. №124.Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2609/2316>
28. Нагорняк І. Інституційний аспект Європейської політики сусідства щодо східних сусідів Європейського Союзу в період з 2004 по 2009 роки *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 8 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2579/2288
29. Підсумки засідань Європейської політичної спільноти та Європейської ради в Празі, 6-7 жовтня 2022 р. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/734671/EPRS_BRI\(2022\)734671_XL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/734671/EPRS_BRI(2022)734671_XL.pdf)
30. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914–2014 років: навчальний посібник Миколаїв: Іліон, 2014. – 243 с.
31. Розвиток спільної зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу. Перспективи для України: аналітична записка. – К.: НІСД, 2017. URL: www.niss.gov.ua/articles/2672.
32. Сискос, Е. Зовнішня торгівля ЄС товарами і послугами та нова протекціоністська політика США. *Журнал європейської економіки*. 2018. Т.17. № 3. С. 249-268.
33. Соснін О.В. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): навчальний посібник К.: Видавництво «Коло», 2015. – 520 с.
34. Толстов С. В. Східноєвропейська політика ЄС: цілі, методи, способи реалізації *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2015. № 125. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2657/2361>
35. Толстов С. Міжнародна система початку ХХІ століття. *Зовнішні справи*. 2013. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zovsp_2013_10_6
36. Толстов С. Структурні та політичні ознаки багатополлярності. *Американська історія та політика*. 2016. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ahp_2016_2_34 ;
37. Фесенко М. В. Боротьба США та Китаю за глобальне лідерство у ХХІ ст. *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 6. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2554/2263
38. Фесенко М. В. Зовнішня та безпекова політика США і Франції: трансатлантичний вимір *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2015. № 9 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2764/2468

39. Фесенко М. Глобальне стратегічне партнерство провідних акторів: теоретико-методологічний вимір *Вісник КНУ Міжнародні відносини*. 2015. № 43. - Том 1 URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/knu/article/view/2797/2507>
40. Фесенко М.В. Глобальні політичні трансформації світової системи / М.В. Фесенко *Міжнародні відносини Серія "Політичні науки"*. 2017. № 13 URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3012/2701
41. Халіна О. В. Становлення багатополлярності як альтернативи однополлярній моделі світу в умовах формування нових центрів впливу: *Економічна теорія*. 2019. №5. С. 8-13.
42. Чентуков І.Ю. Торговельна політика Європейського Союзу в сучасних умовах *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: економіка. 2015. Вип. 10. С. 87-95.
43. Шаповалова О. І. Структурні параметри постбіполярної системи міжнародних відносин *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. № 119. Том 1. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/view/2268/2040>
44. Biscop S. *The Routledge Handbook of European Security* / S.Biscop, R.Whitman // Routledge. — London, 2013. — 358 p.
45. Cini M. *European Union Politics* / M. Cini, N. Perez-Solorzano Borraran. — Oxford : Oxford University Press, 2016. — 471 p.
46. Communication from the Commission «European Neighbourhood Policy Strategic Paper» / Commission of the European Communities. — Brussels: Commission of the European Communities, 2004 (12 May). — COM(2004) 373 final. — 35 p.
47. Hill C. *International relations and the European Union: themes and issues* / C.Hill, M.Smith // Oxford University Press. — Oxford, 2011. — 584 p.
48. Smith K. E. *European Union Foreign Policy in a Changing World* / K.Smith // Polity Press. — London, 2014. — 320 p.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Європейського Союзу <https://european-union.europa.eu>